

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی

www.rooznamehsaba.com

rooznamehsaba

تهران خیابان آیت الله مدنی کوچه خجسته منش پلاک ۵
تلفن: ۶۰۲۲۲۴۲۲ ۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

زود شکوفا شد، دیر گشفت شد و خیللی زود پژمرد

اولین روز از آخرین ماه پاییز ۱۳۳۶، در شهری که به پاریس ایران شهرت داشت، استعدادی متولد شد که توانست با خواندن ترانه‌های عرفانی و آوازهای اصیل، جایگاه ویژه‌ای در حوزه موسیقی و آواز بدست آورد و این گونه مکتب آوازی کرمان، را به عنوان سبکی نوبه جامعه هنری ایران هدیه دهد.

خلوایه هنر دوست و هنرمند بسططامی، نام او را حشمت... گذاشتند، اما با نام ایرج، شهره عام و خاص شد. البته کسب این شهرت بیشتر پس از مرگ او اتفاق افتاد که جای تامل دارد. اما امروز، روز تولد او است، کسی که در کودکی جرقه‌های استعداد خوانندگی اش شعله ور و آغازی بر ظهور نسل جدید خوانندگان موسیقی اصیل و سنتی ایرانی رقم می‌خورد. درست در برهه‌ای که خیلی از خوانندگان خواسته یا ناخواسته تحت تاثیر صاحبان صدا و فریحه موسیقی و سنگینی سایه یکی دو تن از بزرگان صاحب نام قرار گرفته‌اند، صدا و آواز او، خاص و تنها از خود تقلید می‌کرد. خواننده‌ای بی ادعا که در دوران فعالیت موسیقایی خود کمترین حاشیه‌ای نداشت و همواره فقط به دنبال علاقه و رسالت خود در هنر بود.

اعضای خانواده او در زمینه مسیقی دستی بر آتش داشتند و از ۵ سالگی متوجه استعداد ذاتی ایرج شدند. پدر اولین آموزگار او در مسیر یادگیری موسیقی و آواز شد و ایرج در این سال‌ها ردیف‌های آوازی در مکتب تهران به سبک استاد عبدالله خان دولی را نزد عموی اش یدالله بسططامی، آموخت و در سن ۲۲ سالگی به جمع شاگردان محمدرضا شجریان پیوست. او استعدادی بود که زود شکوفا شد، دیر گشفت شد و خیلی زود پژمرد.

هنرمندی که پس از مرگ پر آوازه شد

عارف به اروپا و اجرای کنسرت‌های متعدد مهری، بر موفقیت‌های بعدی این صدای منحصر به فرد در عرصه موسیقی و آواز زد. در ادامه مسیر فعالیت هنری آثار متعددی در زمان حیات و پس از درگذشت او به بازار عرضه شد. آلبوم موسوم گل از این آثار است که حاصل همکاری او با محمدرضا درویشی بود که در آن برخی از تصنیف‌های قمرالملوک وزیری را بازخوانی کرد.

وی، در ۴۰ سالگی که به اوج فعالیت خود رسیده بود، ۱۱ آلبوم موسیقی به یادگار گذاشت. اجراهای ایرج بیشتر با همراهی سنتور بود و در گام‌های بلند هیچ کس به مهارت وی نرسید، همچنین آوازهای دشتی و محلی او نیز در کرمان و ایران دارای شهرت بسیاری است.

محمدرضا درویشی آهنگساز و پژوهشگر درباره او گفته بود: «بسططامی جدا از شخصیت فردی، صدایش ویژگی‌های خاصی داشت و هیچ خواننده‌ای به جز ایرج به لحاظ قدرت منطقه اوج صدای نمی‌توانست «موسم گل» را بخواند. صدای بسططامی، چپ کوک بود و هیچ کدام از خواننده‌های مرد نمی‌توانستند آن‌طور بخوانند. اگر هم بخوانند کلمات خورده می‌شود. این از ویژگی‌های صدای ایرج بود و هر خواننده دیگری که بخواهد آن را بخواند باید یک اکتاوپایین‌تر بخواند. تلاش بسططامی در عرصه هنر آواز ستودنی است اما در نهایت همانند خیلی از هنرمندان مطرح کشورمان که همیشه مورد بی مهری قرار گرفته‌اند به دلیل مشکلات زندگی، از سال‌های پایانی دهه ۷۰ دیگر جدی کار نکرد. ایرج بسططامی، در اوج فعالیت هنری خود با مرگ یکی از برادرش روبه‌رو شد و از آن جایی که موفقیت خود را به دلیل حمایت‌های برادرش مدیون او می‌دانست به بیم‌بازمی‌گرد. چرا که معتقد بود این بار نوبت اوست تا جواب محبت‌های برادر مرحوم خود را بدهد و به بازماندگان برادرش ادای دین کند. او سر نوشتش را به گونه‌ای دیگر رقم زد. از دواج نکردن و با این که در فقر به سر می‌برد، سر پرستی خلوایه برادرش نصرت... را بر عهده گرفت. او به زادگاهش برگشت و در خانه کاه‌گلی پدرش دور از جنجال و هیاهو، زندگی کرد و به تدریس آواز به جوانان محروم و مستعد، به پرداخت و در نهایت در پنجم دی ۱۳۸۲ در سن ۴۵ سالگی، پی زمین‌لرزه بم زیر آوار ماند و این دنیای فانی را ترک کرد. بیشتر آثار ایرج بسططامی (مانند بی کاروان کولی، خزان و آرزو و بداهه خونی و بداهه نوازی) پس از مرگ او انتشار یافتند. حتی تصنیف گل پونه‌ها، که معروفترین اثر او است، پس از مرگ، در ایران پر آوازه و مورد زبان مردم شد. بسططامی معمولاً اجازه نمی‌داد تصویرش روی آلبوم‌های اش چاپ شود. تصنیف گل پونه‌ها، معروفترین اثر این هنرمند، پس از مرگ وی، آوازه ملی پیدا کرد. او هنرمندی بود که پس از مرگ پر آوازه شد.

مجتبی شیوری - ایرج (حشمت الله) بسططامی، اول آذر ۱۳۳۶ در یکی از محله‌های شهر بم و در جوار بزرگترین بنای خشتی جهان یعنی ارگ بم که از لحاظ عظمت و زیبایی با دیوار چین مقایسه می‌شود به دنیا آمد. استعداد ایرج که خیلی زود توسط خانواده هنرمندش و در ۵ سالگی کشف شد، در مسیر رشدی در زمینه آواز قرار گرفت که پدر بزرگ او معتقد بود در آینده خواننده بزرگی خواهد شد و او خواننده بزرگی شد. او بر اساس شعری از ملک الشعرای بهار و آهنگی از پرویز مشکاتیان، تصنیف وطن من، را خواند که از طرف سازمان یونسکو به عنوان سرود ملی اعلام شد و او را جهانی کرد. استاد مشکاتیان، نیز تنها افتخار زندگی اش را ملی شدن ترانه وطن من، با صدای بسططامی در سازمان یونسکو می‌دانست.

بسططامی که در نوجوانی تحت تاثیر عموی خود یدالله بسططامی، که از نوازندگان چیره دست بم و معلم موسیقی بود، به عضویت گروهی که با همکاری برادران بسططامی (ایرج، عباس و محمدعلی) و محمدجواد خدایوردی (شوهر خولهر ایرج) و ناده علی بنی اسدی و با سرپرستی یدالله بسططامی تشکیل شده بود پیوست. این گروه که در رادیو و تلویزیون آن زمان وارد دعوای رنسر بر تله اجرایی کردند، بستری را فراهم ساخت تا ایرج، با کمک حسین سالاری (از نوازندگان نامدار کرمانی) به کلاس آواز محمدرضا شجریان، راه پیدا کند. او علی‌رغم مشکلات راه و مسافت زیاد، هفته‌ای یک بار به عشق فراگیری آواز از بم به تهران می‌آمد، اما پس از مدتی با اجاره اتقایی در محله پامنار تهران، حضور خود در کلاس‌های شجریان را هموار ساخت. رفت و آمد بسططامی در منزل محمدرضا شجریان، شرایط آشنایی او با پرویز مشکاتیان (آهنگساز و نوازنده سنتور) را به وجود آورد که نقطه عطفی در زندگی هنری او شد.

ایرج بسططامی، پس از ۷ سال، کلاس شجریان را رها کرد و به فراگیری مبانی موسیقی نزد پرویز مشکاتیان پرداخت و در کنار این استاد چیره دست سنتور، فن تلفیق شعر و موسیقی را فرا گرفت و در نهایت به همکاری با گروه عارف، انجلید.

وی، نخستین آلبوم‌های خود را با همکاری مشکاتیان، منتشر کرد. آلبوم‌های افشاری مرکب، مژده بهار، فلق مهر و وطن من در همین دوره وارد بازار موسیقی شدند. افشاری مرکب، نخستین اثر ایرج بسططامی بود که در سال ۱۳۶۸ منتشر شد. پرویز مشکاتیان، افشاری مرکب، را ساخت و بسططامی در اوج آمادگی آن را اجرا کرد. قرار بود که این برنامه پنج شب در تالار رودکی اجرا شود اما با استقبال گسترده مردم، اجرا دو شب دیگر تمدید شد. زمانی که نواز افشاری مرکب، به بازار آمد، صدای بسططامی به همه علاقه‌مندان موسیقی معرفی و شروع فعالیت حرفه‌ای ایرج بسططامی به صورت رسمی رقم خورد. در ادامه این موفقیت، سفر بسططامی با گروه

شما معتبر هستید شماره معتبر بخرید

فروش ویژه شماره‌های خاص اعتباری و دائمی تا ۴۰٪ تخفیف

از طریق shop.mci.ir و تمامی مراکز فروش و خدمات همراه اول

www.mci.ir